

HRVATSKA STRANKA UMIROVLJENIKA

Umirovljenička kartica

UVOD

Suočavajući se s ozbiljnošću vremena kojem svjedočimo odnosno situacijom koja rezultira svakodnevnom neizvjesnošću, HSU kao politička stranka, čija je osnova djelovanja borba protiv siromaštva, pokušava svojim aktivnim djelovanjem ne samo ukazivati na probleme, već iznalaziti možebitna rješenja za iste. Duboko smo svjesni kako se jedni od niza gorućih problem u RH systemske prirode (zdravstveni sustav, mirovinska reforma, depopulacija države i sl.) ne mogu i ne smiju riješavati stihijski i parcijalno, već isključivo sinergijom i solidarnošću svih stanovnika RH. Isto tako, zdrav razum nalaže da sudionici u turbulentnim izazovima u kojima sudjeluju svi stanovnici RH, trebaju i moraju imati „povratnu informaciju“ od tijela državne uprave odnosno RH, u smislu vidljivih rezultata koji su mjerljivi i koji ustvari predstavljaju temeljni kamen povjerenja između žitelja gradova, općina, županija s demokratski izabranom vlašću u državi.

Temeljna promišljanja s kojima smo se mi iz HSU-a susretali prilikom planiranja ovog projekta odnosno inicijacije istog možemo koncipirati odnosno kritički analizirati kroz pitanja tipa: Čemu služi ovaj projekt? Je li izvediv? Ima li zainteresiranih partnera za realizaciju istog? Jesu li mjerljivi rezultati tijekom i nakon provedbe? Jesu li određene granice projekta odnosno može li se naknadno proširiti ili pak minimalizirati? Upravo iznalaženje realnih odgovora na ova pitanja u konačnici bi moglo i trebalo dati odgovor na pitanje da li realizacija ovog projekta postiže dodanu vrijednost u svakodnevnicu jedne umirovljenice ili umirovljenika s prebivalištem u RH odnosno da li i koliko približava stvarnost istih vječnoj težnji o „zreloj zlatnoj dobi“ kao paradigmi poimanja pojmova mirovina odnosno starost, kao sastavni dio životnog tijeka od rođenja pa do smrti.

1. STRATEŠKI CILJEVI PROJEKTA:

- Jaka socijalna Hrvatska u sastavu Europske unije osnova je ne samo blagostanja i dobrobiti naših građana, već i konkurentnoga gospodarstva.
- Djelotvornim pristupom osnovnim uslugama dostatne kvalitete i cijenom kao što su voda, kanalizacija, zdravstvena zaštita, energija, prijevoz, financijske usluge i digitalna komunikacija zajamčit će se socijalna i ekonomska uključenost stanovništva starije dobi i umirovljenicima

HRVATSKA STRANKA UMIROVLJENIKA

- Učinkovito djelovanje tijela državne i lokane uprave u cilju realizacije sveobuhvatne mreže potpora i socijalnih mjera u otklanjanju siromaštva unutar starije populacije i umirovljenika.
- Maksimalno angažiranje Republike Hrvatske u cilju potpunog iskorištavanja ogromnih predviđenih odnosno dostupnih financijska sredstva EU-a za potporu reformama i ulaganjima u skladu s europskim stupom socijalnih prava poglavito za starije i nemoćne.

2. INICIJACIJA PROJEKTA

U fazi inicijacije projekta radnog naziva „Umirovljenička kartica“, prvenstveno se generiraju, evaluiraju i usuglašavaju ideje te osiguravaju resursi potrebni za njegovu izvedbu. Intencija je u ovoj pripremnoj fazi usuglasiti se oko temeljnih pitanja odnosno odrediti sljedeće odrednice projekta kao što su:

- a) Definiranje projekta
- b) Formiranje projektnog tima (povjerenstva pod ingerencijom resornog Ministarstva)
- c) Izrada studije izvedivosti
- d) Selekcija podciljeva i aktivnosti po prioritetima i mogućnosti izvedbenosti u realnom roku.

Samim time kroz metode prikupljanja, korištenja, obrade i analize službenih i relevantnih podataka od tijela državne uprave (ministarstva, agencije, zavodi i dr.) u ovoj fazi projekta kao osnovni zaključak bi se trebalo definirati sljedeće :

- Zaključak da je projekt izvediv
- Republika Hrvatska je nositelj projekta i osigurava materijalna sredstva i odgovornost za njegovu izvedbu
- Da su ciljevi projekta i očekivani rezultati u skladu s donesenim planom u sklopu Projekta
- Koji su krajnji rezultati odnosno dodana vrijednost u odnosu na razloge i ciljeve pokretanja projekta
- Kolika su okvirna financijska sredstva za izvedbu istoga.

Kao najvažnija komponenta u ovoj fazi projekta je procjena financijskog opterećenja za Državni proračun pa upravo iz tog razloga prilikom izrade ideje ovog projekta zbog nemogućnosti odnosno nedostataka svih potrebnih financijskih pokazatelja na prihodovnoj odnosno rashodovnoj strani Državnog proračuna, nije se ulazilo u okvirni izračun istih, već je predloženo formiranje projektnog tima odnosno povjerenstva od predstavnika resornih ministarstava i zainteresiranih skupina u okviru društva.

HRVATSKA STRANKA UMIROVLJENIKA

Kao zainteresirane skupine unutar društva možemo istaknuti udruge civilnog društva: Matica umirovljenika Hrvatske, Sindikat umirovljenika Hrvatske te možebitne kreditore odnosno investitore kao i predstavnike sudionika (Javna poduzeća u vlasništvu RH), na čije interese učinak ovog projekta može pozitivno ili negativno utjecati u svakom pogledu, a poglavito financijskom.

Programiranje, ali i u konačnici realizacija ovog projekta, je izrazito zahtjevna i opterećujuća za Državni proračun. Međutim, svjesni smo, a nadamo se, to jest čvrsto vjerujemo, da je i Vlada RH svjesna, kako je situacija alarmantna za normalno funkcioniranje stare i umirovljeničke populacije u zemlji. Isto tako ne dvojimo u iskrene namjere i korake koje je poduzela Vlada RH u smanjenju nastalih šteta od epidemije, potresa te kriza u svijetu (rat u Ukrajini i dr.), ali kao što su uzroci sadašnje situacije kompleksni, tako i rješenja za otklanjanja istih su strateška, dugoročna i sveobuhvatna u dužem vremenskom periodu i to kroz faze realizacije. Svi relevantni pokazatelji trenutne situacije s kojom se suočava i kojoj svjedoči velik dio starije populacije i umirovljenika u RH mogu se argumentirati iz službenih biltena, to jest dokumenata, koja su izdana i kontinuirano izdaju pa se ne moraju ponaosob navoditi. Kao primjer za početnu analizu, navedeni su relevantni pokazatelji izdani od ovlaštenih i stručnih institucija:

<https://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/statistika/statisticke-informacije/2022/3/Statisticke-informacije-HZMO-a-3-2022-travanj-2022.pdf?vel=15465198>

<https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%C5%A1tvo/Godi%C5%A1nji%20planovi%20i%20strate%C5%A1ka%20izvje%C5%A1%C4%87a/Nacionalni%20plan%20borbe%20protiv%20siroma%C5%A1tva%20i%20socijalne%20isklju%C4%8Denosti%20za%20razdoblje%20od%202021%20do%202027.pdf>

<https://podaci.dzs.hr/2021/hr/10019>

Kao bitniji elementi za shvaćanje neophodnosti implementacije ovog projekta kroz duže vrijeme u etapama možemo izdvojiti pokazatelje iz istraživanja na kojem se temelji izračun pokazatelja siromaštva i socijalne uključenosti za Hrvatsku. Anketa je usklađena s uredbama EU-a i metodologijom Eurostata propisanim za istraživanje EU-SILC (*Statistics on Income and Living*

HRVATSKA STRANKA UMIROVLJENIKA

Conditions) gdje je stopa rizika od siromaštva u RH za 2020. godinu 18,3 %. Isto tako, bitan pokazatelj je udio prosječne mirovine u prosječnoj plaći, a iznosi vrlo niskih cca. 37%,. Također, ako uzmemo činjenicu da je prag siromaštva za samca u RH prognozirani na cca. 3200 kn u 2022. godini, može se slobodno zaključiti da će više od dvije trećine svih umirovljenika dospjeti u kategoriju siromašnih. Napominjemo kako je u 2021. godini cca. 600.000 umirovljenika primalo mirovinu ispod definirane linije siromaštva u Hrvatskoj, a tada je iznosila 2927 kn.

Imajući u obzir navedeno, predlažemo razradu projekta kroz više etapa s jasnim poslovnim ciljevima, a to su:

- Smanjenje rashoda na godišnjem nivou umirovljenika i nemoćnih minimalno 15% do 20 %
- Stvaranje klime u društvu gdje se smanjuje socijalna isključenost umirovljenika
- Aktivna interakcija između umirovljenika i pružatelja usluga u vlasništvu RH (država, županija, gradovi, općine i dr.)

I faza

Smanjenje rashoda umirovljeničkoj populaciji za osnovne energente i usluge (voda, struja, plin, HRT preplata i dr.)

Imajući u obzir novonastalu situaciju u RH, ali i svijetu, uzrokovanu Covid pandemijom, ratom u Ukrajini te posljedičnom reakcijom svjetskog ekonomskog tržišta u vidu recesije odnosno ubrzavanje stope inflacije na monetarnom tržištu, kao i opravdanu brigu kolika će realna biti cijena energenata u periodu grijanja, predlažemo donošenje izmjena postojeće zakonske regulative odnosno donošenje Uredbe s kojom bi se za kućanstva u kojima žive umirovljenici i nemoćne starije osobe definirana tržišna cijena energenata umanjila za 10-15% cijene na tržištu.

Način na koji bi se mogao realizirati ovaj neophodan iskorak za poboljšanje općeg stanja dijela starijih i nemoćnih, a kojih prema neslužbenim rezultatima popisa stanovništva iz 2021. godine u RH ima cca. 870.000 tisuća stanovnika iznad 65 godina što iznosi više od 22% u ukupnoj populaciji, je sličan pristup odnosno modalitet kako se na nivou kalendarske odnosno školske godine, Odlukom Vlade RH transferiraju učenika srednjih škola odnosno Odlukom Vlade RH utvrđuju minimalni financijski standardi, kriteriji i mjerila za decentralizirano financiranje djelatnosti domova za starije i nemoćne osobe nad kojima su prenijeta osnivačka prava s Republike Hrvatske na jedinice područne (regionalne) samouprave, odnosno Grad Zagreb, a koje čine rashodi za

HRVATSKA STRANKA UMIROVLJENIKA

zaposlene, materijalni i financijski rashodi, rashodi za nabavu nefinancijske imovine i hitne intervencije.

Način na koji bi se mogla izvršiti kvalitetna priprema, a onda i realizacija te u konačnici evaluacija učinaka ovih mjera je hitno formiranje povjerenstva do kraja lipnja 2022. godine u kojem bi ispred resornih Ministarstva (financija, gospodarstva, socijalne skrbi i dr.) te predstavnika Udruga županija te gradova i općina odnosno predstavnika udruga civilnog društva koje se brinu za starije i nemoćne (MUH, SUH) bile donijeti konkretni zaključci na osnovu kojih bi se do jeseni iznjedrile hitne izmjene zakonske regulative da bi se iste mogle donijeti u jesenskom zasjedanju Sabora RH ili Uredbe sa zakonskom snagom za 2022. godinu od strane Vlade RH. Najkompleksniji dio za realizaciju u ovoj fazi je definiranje tko bi imao pravo od umirovljenika odnosno starijih i nemoćnih za povlaštene cijene energenata i usluga, odnosno kriteriji te evidentiranje i analiza svih podataka od resornih ministarstava, agencija, zavoda, javnih poduzeća. Naime, intencija ovog projekta je da se u prvoj fazi stepenastim pristupom klasificiraju kućanstva u kojima žive umirovljenici kao samci odnosno bračni drugovi i za njih bi prvenstveno vrijedile ove mjere ovisno od visini mirovina i drugih parametara.

Svjesni smo činjenice da je tijekom 2022. godine Vlada RH u više navrata mjerama stabilizirala cijene energenata, ali ovim projektom bi se definirala dodatna mogućnost za one najpotrebitije neovisno o postojećim mjerama koje su na snazi ili koje bi se u trenutku poboljšanja stanja na svjetskom tržištu ukinule.

Nakon utvrđivanja realnog broja kućanstava u kojima žive umirovljenici koji zadovoljavaju potrebne zakonske i podzakonske definirane uvjete i nažalost pripadaju skupini siromašnih prema uredbama EU-a i metodologijom Eurostata, radi smanjenje troškova predlažemo da se navedenim umirovljenicima izda potvrda slična izdanim potvrdama s bar kodom koje su izdavane prilikom cijepjenja. Smatramo kako, postojeća informatička struktura (informatički programi, baze podataka) kao i opremljenost financijskih institucija, javnih poduzeća (HEP, Gradska plinara Zagreb i dr.) te HZMO, nude sigurnost odnosno garanciju usklađivanja i kreiranja svih potrebnih parametara za izradu računa na mjesečnoj razini za kućanstva odnosno vlasnike kućanstva (umirovljenike) koji ispunjava uvjete za sufinanciranje troškova. Samim time osigurala bi se informatička povezanost izdavatelja računa i recimo Hrvatske pošte, Fine i dr. te bi se spriječila

HRVATSKA STRANKA UMIROVLJENIKA

moguća manipulacija, krivotvorenje i materijalna šteta za državni proračun u smislu smanjenja prihoda od PDV-a kao i prihoda poduzeća na nivou RH u vlasništvu države, gradova, županija.

Kao prijedlog tko bi mogao izdavati u prvoj fazi potvrde, predlažemo da iste izdaju područni uredi HZMO-a u suradnji s Centrima za socijalnu skrb te Županijama (koje bi skupljale relevantne podatke za gradove i općine sa svojega područja).

Isto tako, na osnovu Uredbi odnosno Odluka o decentraliziranom sufinanciranju, Vlada RH bi na mjesečnoj razini transferirala financijska sredstva Županijama, a koja bi u slučaju poduzeća u vlasništvu gradova i županija dostavljale iznose do pune tržišne cijene po kućanstvu u kojem je nositelj priključaka to jest vlasnik umirovljenik koji je stekao uvjete za povlaštene cijene vode plina, odvoza otpada ili pak javnih poduzeća na nivou RH (električna struja, HRT preplata i dr.)

Da bi se spriječile eventualne manipulacije odnosno malverzacije za energente i usluge, kao kontrolni mehanizam preporučamo uvođenje limita na godišnjoj razini prosječne količine jedinica za izračun električne energije, vode, struje plus maksimalno 10% do 15%, a iznad tih vrijednosti uvela bi se automatski tržišna cijena energenata i usluga. Na taj način spriječili bi nesavjesno ponašanje vlasnika navedenih povlastica, kao i eventualnu mogućnost iznajmljivanja nekretnine u kojoj korisnik povlastice živi, a iznajmljuje za poslovne svrhe fizičkim i poslovnim subjektima za bilo koje namjene.

Rok: završetak 2022 godine

II Faza

Drugu fazu projekta logično bi bilo implementirati na rezultate prve faze, nakon evaluacije rezultata prvog kvartala 2023. godine, gdje bi se kroz studije isplativosti utvrdili učinci na životan standard umirovljenika, ali i na gospodarstvo RH i najvažnije učinak na Državni proračun. Naime, svjesni smo kako će predložena razrada mjera imati za rezultat povećanje rashodovne strane, ali multiplicirani efekti potrošnje a na osnovu dodatnih financijskih sredstava kod umirovljenika. Proširenje pogodnosti za umirovljenike išlo bi u smjeru javno-privatnog partnerstva s financijskim institucijama (bankama) na području RH u smislu izdavanja kartica tipa postojećih (Master, Visa i dr.) koja

HRVATSKA STRANKA UMIROVLJENIKA

bi zamijenila konvencionalnu karticu tekućeg računa na koji sjeda mirovina te bi umirovljenici s njom bezgotovinski plaćali robe i usluge te eventualno radove. Naime, uvažavajući zakonsku regulativu prvenstveno (Zakon o kreditnim institucijama, Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja, Zakon od Hrvatskoj narodnoj banci i dr.) te pod zakonske akte i interne akte, svjesni smo kompleksnosti problematike pa zato za ovaj iskorak prema financijskim institucijama potrebna je maksimalna transparentnost odnosno da interes Države bude iskazan javno putem javnog natječaja odnosno poziva, koji bi omogućio sudjelovanje svim zainteresiranim bankama. Prostor za dogovor koji bi omogućila Vlada RH te eventualno izašla u susret poslovnoj banci s kojom se dogovori partnerstvo mogao bi ići u smjeru eventualnih dogovora modaliteta smanjenja poreza na dobit, trošarina, cijene struje, vode i dr. za financijski poslovni subjekt te eventualne porezne benefite za poslovne partnere koji uđu u suradnju s poslovnom bankom.

S druge strane poslovna banka bi po našoj procjeni bila zainteresirana jer bi privukla na dragovoljnoj osnovi sa svojim beneficijama otvaranje tekućih i žiro računa novih umirovljenika, ali i prebacivanje poslovanja već postojećih umirovljenika. Prostora za dodatnu uštedu vidimo i u mogućnosti dogovora poslovnih banaka s velikim kartičnim kućama s ciljem smanjenja postotaka provizije (Visa Master i dr.) ako bi isti pristali da umirovljenička kartica bude u njezinom portfelju, kao i same banke s privrednim subjektima koji posluju to jest imaju aparate za bezgotovinsko plaćanje to jest za kartice u svakodnevnoj uporabi.

Način na koji bi poslovna banka koja izdaje „umirovljeničku karticu“ definirala poslovne odnose s komitentima je njihova poslovna odluka, s tim da bi trošak izrade kartice i svi dodatni troškovi bili u ingerenciji poslovne banke. Međutim izdavanje takve kartice bi bilo direktno povezano s bazom podataka u HZMO-u odnosno važećim rješenjima koje bi po službenoj dužnosti izdavali u upravnom postupku svakom umirovljeniku s prebivalištem na području Republike Hrvatske. Postotak „popusta“ za kupnju roba i usluga s „umirovljeničkom“ karticom je poslovna odluka banke i njezinih komitenata uključujući i javna poduzeća, zavode, agencije, državna i pravosudna tijela kao i jedinična odnosno količinska vrijednost kupljene roba i usluga po povlaštenim cijenama s ciljem smanjenja mogućnosti manipulacije. Kao ogledni primjerak može se testirati minimalna mjesečna košarica kućanstva uvažavajući činjenicu kako se ipak radi o starijoj populaciji koja nema povećan zahtjev za potrebe iz domene tercijalnih usluga, već da se najveći dio rashoda odnosi na golo preživljavanje, plaćanje troškova stanovanja i zdravstvenu skrb.